

HORSENS- HAMMER ÅRBOG 2004

Hermed følger 2. del af Jens A. Jensens erindringer. 1. del kan læses i H-H-årbogen 2003.

PBA

Horsens byudvikling gennem 70 år

(2.del)

Som jeg har nævnt i forrige afsnit, er det ikke altid let at holde sig inden for de 70 år. Præstegården eller præstegårdene fører også videre, når der skal fortælles om udvikling.

Helt tilbage til reformationen har der været en præstegård i Horsens, altså en af de 32 gårde der udgjorde Horsens og Tranholm byer, i dette tilfælde er det gård nr. 3, det drejer sig om, en af de større gårde i landsbyen. Udover de arealer, der stadig hører under præstegården, er der ved jordreguleringen bygget ejendom på fjordengen, ejendom på Skidenengene hjørnet ved Halsvejen, Ny Tranholm på Tvedenvej, Hedekodderne på Gravsholt og Kogholm, et areal i Godtlandsmose og et areal på Mødholtengene, en del af dette areal tilhører stadig gården. Nuværende præstegård og præsteboligen er bygget på en del af Kidholm fællede, og den største lod der benævnes som nr. 3 i matriklen. Præstegården var op til 1876, da nuværende gård blev bygget, beliggende i en klynge af fire tæt sammenbyggede gårde.

Gård nr. 2, den mindste næst efter skolens landbrug, var placeret hvor nu Smalby nr. 11 ligger. Jeg husker fra mine drengeår et gammelt lavt stråtakket hus, det var formentlig stuehuset til denne gård, derfra gik der en vej nordvest mod Storgård, og i trekanten mod driften, eller drøvten, som den blev kaldt i Vendelbosprog, lå forhenværende præstegård, som den nordligste på arealet, som fortsat er en del af gårdens jordtilliggende. Stuehuset var beboeligt helt op til 1915.

De øvrige to gårde var placeret sydvest for. Gård nr. 4 er til dels opslugt af gård nr. 6 ved jordreguleringen, så spørgsmålet kan være, hvilken af de to matrikler der i virkeligheden er (Gårn). Matrikel nr. 5 er også delt op, en del var hovedparcel

til den nu udstykkede Søndergård, en anden parcel var tilskødet Mølbakgård, en tredje parcel udgør, sammen med to andre parceller henholdsvis fra gårdene nr. 4 og 6 på fjordengene, Engmark med Halsvejen som adresse. I øvrigt er andre parceller i lighed med præstegårdens indgået i jordreguleringen.

Ved matrikuleringsens udarbejdelse i Danmark 1664 er man i fællesskabets navn gået frem efter et bestemt mønster, en landsby eller en samling af gårde har lodder større eller mindre i samme rækkefølge i forskellige områder.

Fra Reformationen til 1758 var Hammer-Horsens og Sulsted-Ajstrup et pastorat, sognepræsten boede i Hammergård og en sognekapellan var bosat i Horsens præstegård. Da Sulsted-Ajstrup fik egen sognepræst blev kapellanembedet nedlagt, og sognepræsten ved Horsens-Hammer embedet boede, på Hammergård til 1877, da nuværende præstegård var færdigbygget.

Sidste landmandspræst var P.C.Jensen fra 1896 til 30. november 1930. I denne periode var det ikke usædvanligt at se præsten, sammen med en hyrdedreng, komme trækkende med sine 14-16 malkekøer, eller han var henne i marken for at flytte fårene.

Ved pastor Jensens død var en æra ved Horsens præstegård forbi. der blev holdt en auktion, hvor besætning, maskiner og andet løsøre blev solgt, jeg husker at vi i mit hjem ved lejligheden blev ejer af et kroket spil, komplet med fire køller, kugler og buer, det var nok ikke mange kroner, det gav boet. Det var selvfølgelig en omvæltning, samme præst og samme forpagter i en 35-årig periode, hvor alle problemer med præstegård og embede var løst af samme mand.

Nye tider, men trods alt en blød overgang. I stedet for en Jensen fik man brødrene Jensen, henholdsvis som sognepræst og som forpagter. Men sammenhængen var brudt, forpagtningen kom ind i en fast tidsramme, otte års perioder, og ydelsen til embedet udregnet ef-

ter kapiteltaksten, en middelpriis på de vigtigste landbrugsprodukter, oprindelig fastsat af domkapitlerne af hensyn til kornydelseerne til Kirken. Omkring 1920 blev der nedsat et nævn i hvert stift til at fastsætte taksten, der faktisk er den samme som prisen på 100 kg. byg. Kapiteltaksten offentliggøres af statistisk departement.

Forpagteren i første periode boede i lejebolig Horsens Kirkevej nr. 1. Næste forpagter byggede selv hus Hørgårdsvej nr. 9, han var af lokal oprindelse og af en af byens gamle slægter. Den tredje i rækken overtog huset på Hørgårdsvej.

Efter tidstabellen er vi nået frem til midten af det femte årti og menighedsrådet byggede forpagterbolig. Ved gennemførelsen af Øster Hassingvej omkring skolen i 1946, blev Kalvehaven skåret igennem, og der var blevet en passende grund til en bolig, den er så siden blevet afsat som skyggeareal til skolen.

Præstegården er nu en del over pensionistalderen, 85 år, og en vis nedslidning er synlig, både bolig og avlsbygninger trænger til en kærlig hånd, overvejelserne var store og mulighederne mange, der var næsten lige så mange meninger som der var medlemmer i menighedsrådene. Overvejelserne gik i første omgang på gennemgribende retablering af hovedbygningen, den var jo i 1876 bygget som embedsbolig og til gårdens forhold, en størrelse der var utidssvarende, og da et overslag over omkostningerne ved istandsættelse var halvdelen af, hvad en ny bolig ville koste i anlæg, gik man hurtigt fra denne mulighed. Næste mulighed byg nyt blev vedtaget, og det blev overdraget arkitektfirma Børge Ruby og Hylling Larsen at udarbejde skitseforslag og overslag til godkendelse ved Stiftsøvrigheden og Kirkeministeriet. Resultatet, som blev godkendt, var et hus på 290 kvadratmeter og en anlægsudgift på 140.000 kr. Ministeriet kommentar var, at anlægsudgiften forekommer meget betydeligt, og at de samlede udgifter ikke må overskride overslag.

Ved indbudt licitation februar 1961 var håndværkerudgifterne 130.000 kr. plus arkitekt- og ingeniørhonorarer, en samlet pris på 144.000 kr., dette beløb blev dog overskredet. Da man synede færdigstøbt fundament, konstaterede man, at overkant af sokkel faktisk var for lav i forhold til midten af vejbanen, og der blev muret ca. 30 cm på, dette kunne murermesteren ikke gøre gratis, han var jo ikke skyld i en forkert afsætning. Overskridelsen og inflationsraten blev omkring 6%, sandvolden fra Vester Mølle blev brugt til opfyldning omkring byggeriet.

En tredje mulighed der var oppe at vende, var at flytte præsteboligen op til kirken. Som forslaget lød, så er præsten tættere på kirken, dette kunne jo ikke nægtes, men han kom jo ikke tættere på hverken Vodskov eller Hammer kirke, og hvorfor købe dyr jord når man selv var ejer af 27 hektar godt beliggende byggejord.

Jeg havde den tvivlsomme ære, at være formand for byggeudvalget ved dette byggeri.

Næste opgave var avlsbygningens forbedring. I ansøgningen til stiftsøvrigheden vedrørende præsteboligen var anført, at gammel embedsbolig kunne indgå som en fløj til avlsbruget, om det var for at få en hurtigere afgørelse ved jeg ikke, men når man ser på hus og beliggenhed, så var det da vist en dårlig ide. Det var for øvrigt præstegårdsudvalget, dels medlemmer fra Horsens menighedsråd og dels medlemmer fra Hammer menighedsråd, som skulle finde frem til en fornuftig plan, og det lykkedes faktisk efter forholdene. Det var Jens Jensen, Vester Mølle, der var primus motor i denne opgave. Overvejelserne kunne jo godt give flere muligheder. Hele besætningsfløjen i vestsiden var totalt nedslidt og skulle fornyes, og konfirmandfløjen med tillægsrum var blevet overflødig ved det nye boligbyggeri.

Man kunne tage skridtet fuldt ud og give avlsbygningerne en anden placering på hovedparcellen, det ville så til gengæld betyde, at gammel embedsbolig, østfløjen og parken blev frastykket og solgt

til anden side. En del af stuerne havde stadig sin herskabelige loftshøjde og var egnet til udstillingslokaler for en kunstmaler eller lignende. Dette var ikke ren fantasi, der var faktisk tilbud, men det stod ikke i forhold til værdien.

Resultatet blev, som man ser i dag, ny vestfløj med kostald og lade sammenbygget, et nøglefærdigt hus leveret af Tektum, en F.D.B-fabrik beliggende i Lindholm, som havde specialiseret sig i et træbetonprodukt, det var faktisk forløberen for alt andet elementbyggemateriale, der kom frem i 1960-70. Fabrikken er siden flyttet til Sjælland. Der er for øvrigt flere huse i byen, der er bygget af dette materiale, dels fra Tektum og dels fra Durisol.

Gården er nu en helhed som før, og hovedbygningen er taget i brug som forpagterbolig. Boligen på Hørgårdsvej er som nævnt overtaget af kommunen som skyggeareal for skolen og benyttes af spejderne.

Næste store investering blev aktuel, da man på tinge vedtog et nyt begreb; en sognegård, og første spadestik til en sådan her i byen skete 16. januar 1991. Rejsegilde 20. marts og indvielse 18. august 1991. Anlægsudgift 3,5 mill. godt og vel. Der var også i denne situation forslag om at flytte embedsboligen op til kirken i samme bygge opgave. Der var delte meninger, også i byen, om denne disposition, og ved nærmere eftertanke er det svært at finde en god grund til, hvorfor en placering ved kirken skulle være bedre end adressen Øster Hassingvej.

Et andet spørgsmål kunne være, hvorfor borgerne i byen eller i alle Danmarks sogne udviser så lidt interesse for, hvad der sker af investeringer omkring folkekirken. Er mulighederne for dårlige, virker demokratiet ikke, som vi kunne ønske, eller betaler vi bare over skattebilletten, hvad andre mener det skal koste, det synes jeg nok kan give anledning til eftertanke i vort velstandssamfund.

Langholt 1994, Jens A.Jensen

1992

ÅRSMÆRKE

FOR

HAMMER-BAKKER

OMRÅDET

LIONS CLUB

HAMMER-BAKKER

ÅRSMÆRKE 1992

Lions Club Hammer-Bakker

Med udgivelse af årsmappen med motiver fra området omkring Hammer Bakker har Lions Club Hammer-Bakker i 1990 indført en årlig tradition.

Pris pr. ark: Kr. 20,00.

Formål

Overskuddet ved salget af årsmærkerne vil blive anvendt til almennyttige og humanitære formål, såvel lokalt som andre steder, hvor hjælp er nødvendig.

Lodtrækning

Der vil blandt årsmærkets numre blive foretaget lodtrækning, den 16. januar 1993 og vindernumrene offentliggøres i Folkebladet onsdag den 27. januar 1993.

GEVINSTER:

Der udtrækkes 5 numre hver med en hel flaske Gl. Dansk som gevinst. Gevinsterne udleveres fra Købmandsgården i Vestbjerg fra den 25. januar 1993 til den 25. februar 1993.

Årets kunstner

Tegner
Jørgen Bak

Jørgen Bak er meget alsidig. Han har drevet selvstændig grafisk tegnestue i 16 år. Han har løst utallige grafiske opgaver, der spænder fra farverige udsmykninger, fine pennetegninger til bomærker og grafiske designprogrammer.

Jørgen Bak er autodidakt og har opnået fine anerkendelser for sine arbejder over alt i landet.

Mange firmaer og private finder vej til Jørgen Bak i Langholt, når de skal bruge noget særligt. Han har udstillet utallige steder og med sans for høj kvalitet og finish er der skabt ry om hans produktion.

ÅRETS MOTIVER:

Den gamle Sæbyvej

Ved foden af Hammer Bakker var der før i tiden et vigtigt trafikknudepunkt netop på det sted, hvor Langbrokrovej i dag støder ind i Tingvejen mellem Vestbjerg og Vodskov. Sydfra kom den gamle Aalborg-Hjørring-landevej. Her ved knudepunktet delte den sig. Selve Hjørringvejen fortsatte nordpå gennem bakkerne, og den gamle Sæbyvej gik mod nordøst. Endelig gik der en vej vestpå. Tingvejen blev den kaldt.

Undertiden omtales vejen til Sæby som Sundby-Sæby-vejen, og hermed menes, at Sæbyvejen startede i Nørresundby, men havde fælles vejforløb med den gamle Hjørringvej til det ovennævnte knudepunkt, hvor vejene skiltes. Sådan kan det siges. Man kan også mene, at Sæbyvejen startede her ved knudepunktet. Den gik gennem et hjørne af Hammer Bakker, og det gør den iøvrigt stadigvæk. Man kan følge næsten hele dens forløb gennem bakkerne. Og det kan tilføjes, at den går, hvor den altid har gået. Flere steder i Hammer Bakker har den karakter af hulvej, og det har nok ligesom naglet vejen fast til samme placering.

Den gamle Sæbyvej går gennem pragtfuld natur. Den fortsætter gennem Uggerhalne, hvor den støder ind i »Kongsvænget«. Herfra fortsætter den til »Eget« og den falder her sammen med den nuværende Sæbyvej – indtil den længere nordpå igen går sine egne veje.

Johs. Høgsted Jensen

Langholt Hovedgård

Siden 1840 har Langholt Hovedgård været i Ahlmann-slægtens eje, idet Nis Peter Ahlmann fra Graasten dette år købte hovedgården på en auktion. Der fortælles, at en stork kom ham til hjælp under auktionen. Den fløj hen over gårdspladsen, hvor man var samlet, og den tabte en vældig plamage ned på konkurrenten. Medens denne fik sig tørret ren, faldt hammerslaget, og N.P. Ahlmann var den nye ejer af Langholt Hovedgård. Man forstår, at storken siden har været en populær fugl på Langholt.

Under Ahlmann-slægtens virke blev hovedgården kendt som et af dansk landbrugs kraftcentre: Fornem hesteopdræt og fornem kvægopdræt. På tidens dyrskuer stod dyrene fra Langholt altid flot placeret, og fra Langholt blev masser af avlskvæg solgt ud over landet. I dag har man på Langholt Hovedgård – som på så mange andre landbrug – sagt farvel til kvægdrift. I stedet satser man på svinehold samt korn- og kartoffelavl. I 1899 var der i den by, vi i dag kalder Langholt, en bitter strid om netop navnet »Langholt«. Sæbybanen var færdigbygget, og der skulle være en jernbanestation i Horsens, som byen dengang hed. Jernbanevæsenet satte sig imod, at stationen kom til at hedde »Horsens Station«. Man frygtede, at der ville komme forvekslinger med en anden »Horsens Station« længere nede i landet. Man valgte derfor at hente stationsnavnet på »Langholt Hovedgård«. Det blev derfor til »Langholt Station«. Det vakte megen vrede i Horsens, men man vænnede sig til stationsnavnet, endda i en sådan grad, at det efterhånden blev navn for hele byen, sådan som man kender det i dag.

Johs. Høgsted Jensen

NB. Den nuværende hovedbygning på Langholt Hovedgård er opført ca. 1770. Den blev restaureret 1868 og ombygget 1920, da der blev bygget en etage til, og gården blev forsynet med tårn.

BYERNE OMKRING BAKKERNE

ÅRSMÆRKE 1992

Udgivet af: Lions Club, Hammer Bakker

Formål: Almennyttig virksomhed

Kunstner: Jørgen Bak, Langholt

Medlem: Gl. Sæbyvej
i Hammer Bakker
Langholt Hovedgaard

Tryk: Vestergaards Bogtrykkeri

Tryk: 1992 nr. eksemplarer

Isagen genoptryk

Nr. 000076

VESTBJERG • SULSTED

TYLSTRUP • AJSTRUP

GRINDSTED • VODSKOV

UGGER-HALNE • LANGHOLT

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

GL. SÆBYVEJ 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

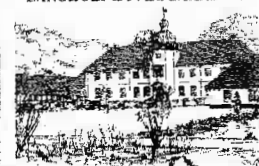
LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

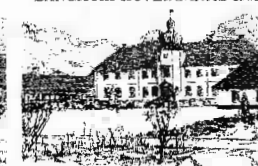
LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

LANGHOLT HOVEDGAARD 1992

Fra arkivets gemmer.

I Hjemstavnsforeningens arkiv ligger en del gamle protokoller og papirer, som nok er et bekendtskab værd. F.eks.:

”Brandbog for søndre Brandfogedkreds, Horsens Sogn, Aalborg Amt”

Den består af ”113 paginerede og med en snor gennemtrukne Blade” og er autoriseret af Kjær Herredskontor den 4.de Dec.1896.

Brandbogen indledes med:

Lov af 2den Marts 1861 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen, saaledes som den i Henhold til Loven af 1ste Marts 1889 om Tillæg til og Forandringer i samme bliver at anse som affattet.

Loven har syv kapitler:

Kap.1.

Regler for Bygningers Opførelse paa Landet

§4. Beg-,Tjære-,Fernis- og Trankogier, Tegl-og kalkovne samt Vindmøller maa ikke opføres nærmere ved anden mands grund end 50 alen, medmindre Naboen dertil giver sit samtykke.

Kap.2.

Om Omgang med ild og Lys m.m.

§21. Enhver er pligtig med tilbørlig Forsigtighed at omgaas med Ild, Lys, Svovlstikker og med Alt, hvad der kan fremkalde eller befordre Ildebrand. Saa skal og enhver Husfader eller Husbond paase, at hans Børn, Tyende eller andre Personer, der hører til hans Husstand eller have Forretninger i hans Tjeneste, i saa henseende udvise forsvarligt Forhold.

Kap. 3.

Om Sprøjter og andre Brandredskaber, deres Betjening m.m.

Kap. 4.

Om Foranstaltninger i Anledning af opkommen Ildebrand.

§40. Skjøndt Enhver, i hvis Hus Ildebrand opkommer, bør stræbe, ved alle til hans Raadighed staaende Midler selv i Begyndelsen at dæmpe Ilden, maa han dog ikke fordølge samme, men skal strax gjøre Anskrig og snarest muligt sørge for, at Brandfogeden og Sognefogeden underrettes derom.

Ligeledes skal Enhver, som først bliver Ilden var, strax gjøre Anskrig for at den, saa hurtigt som muligt, kan komme til almindelig Kundskab.

Kap. 5

Om Brandsyn.

§45. Hvert Foraar og Efteraar skal der afholdes Brandsyn over samtlige Bygninger for at paase, at Skorstene, Kakkellovnsrør, Bageovne og ildsteder samt Lygter ere i forsvarlig stand, tilbørlig vedligeholdte og rensede, og at de befalede Brandredskaber overalt er tilstede i forsvarlig Orden, samt hensigtsmæssig opbevarede. Disse brandsyn afholdes af Brandfogeden i forening med tvende andre af Sogneraadet for 3 aar valgte mænd.

Kap.6

Om Forretningsførelsen.

Kap.7.

Om Brandsagers Behandling.

Herefter følger:

Instrux for Brandfogeder udarbejdet af Herredsfoged Emil Jürgensen.

Brandfogedens almindelige Pligter.**§1**

Brandfogeden står under Politimesterens Befaling og skal med Flid, Orden og Nøjagtighed udføre enhver Ordre fra ham angaaende Brandpolitiet. I udøvelsen af sin Bestilling bør han, saavidt muligt, altid bære det anordnede Skilt, der skal være et Tegn paa Bestillingen og den deraf flydende Myndighed, og som forlener ham med den samme Ukrænkelighed, der er tillagt Politiets Betjente.

§3.

Naar Brandfogeden fratræder sin Bestilling, skal han aflevere det ved Bestillingens Tiltrædelse modtagne Skilt.

Ligeledes skal han aflevere sin Instrux og de øvrige hans Bestilling vedkommende Dokumenter, som han har modtaget, medens han har fungeret som Brandfoged, og som han bør søge altid at holde i god Orden.

Brandsyn.

På de følgende 50 sider er nedskrevet, hvornår der har været foretaget brandsyn, hvilke mangler der evt. er konstateret og hvilke påbud der evt. er udstedt.

26. april 1899: Af mangler er forefundet hos husmand XXX XXX : Skorstenspiiben faldet ned.

Af protokollen fremgår, at han fik et pålæg om at opføre en ny i Løbet af 14 dage, og at den var istandsat ved eftersynet (14 dg. senere).

3. juni 1920 konstateredes, at Skorstenen i Horsens søndre Skole var revnet.

Sognerådet fik derfor et påbud om at lade skorstenen istandsætte inden 1. juli.

Ved brandsynet 11. november 1921 er samtlige 99 visiterede steder opført. Protokollen er herefter forevist POLITIKAMMERET I NØRRESUNDBY den 12/11-1921 og behørigt stemplet og underskrevet.

Denne praksis fortsættes til 18. november 1926, hvor NØRRESUNDBY POLITIKAMMER for sidste gang stempler og underskriver protokollen.

Sognerådets valg af Jens Peter Hjelm, Horsens til Brandfoged.

2. marts 1906 skriver D.M. Larsen på vegne af Horsens-Hammer Sogneråd nedenstående **forhåndsmeddelelse** til Jens Peter Hjelm, hvor han konstitueres til Brandsynsformand (Brandfoged).

Brandsynsvidnerne er Anton Pedersen, Enggaarden og Hans Anton Hansen, Højene.

Meddelelse

til den kære Hr. Jens Peter Hjelm

Horsens d. 2. Marts 1906

Jeg vil hermed meddele Dig at Du den 21. Februar d. 1906, at Du
har været valgt til den første Brandsynsformand for Horsens i den
Fællestet i Stedet for den kære Hr. Anton Pedersen, Enggaarden, og Hans
Anton Hansen, Højene, som er faldet af. Dermed bemærkes, at Du er konstitueret som Fællestet i den kære Hr. Anton
Pedersen, Enggaarden, og Hans Anton Hansen, Højene, som er faldet af.
Brandsynsvidnerne er Anton Pedersen, Enggaarden, og Hans
Anton Hansen, Højene.

Brandsynsformandens meddelelse

Jens Peter Hjelm

Horsens d. 2. Marts 1906

Den endelige **beskikkelse** bringes på de næste tre sider.

Den er udstedt af Aalborg Stiftamt d. 13. Marts 1906 og fremsendes via Herredsfogeden i Kjær Herred d. 17. Marts 1906 til Horsens-Hammer Sogneråd og fra dettes formand, Laurits Pedersen videre d. 29. Marts 1906 til Boelsmand Jens Peter Hjelm, Horsens.

Aalborg Stiftamt.

Aalborg, den 13. Marts 1906

At Boelsmand J. Pedersen, Horsens

efter hans vedkomne Begiering er udnævnt som Brandfoged

for Hammer sine Herred

og at Boelsmand Jens Peter Hjelm

efter det foretagne Forslag er beskikket til denne Bestilling, det skulde jeg herved henvi til den behørig Efterrættelse og videre Behjælpelse for Vedkommende med Takjændergivelser, at de Bestillingen vedkommende Dokumenter, deromlands Instruksen for hans særlige Pligter i Henseende til Hest-, Mose- og Skovbrænding, vilde blive ham overleveret af hans Formand.

J. Pedersen

Til

Herr Herredsfoged i Kjær Herred

Specielt Høvs- Hammer Fogderaad

30de Julij 1896

11. Mars 1896

Kjær Herred.

A. Sørensen.

Deres Brev af 11. Mars er modtaget
og det vil blive behandlet.

Foranmønte Reskikkelse indla-
der jeg ikke at fremsende.

Det bemærkes at Valget er godkendt
derfor at og at nye Valg vil bli-
ve foretagne efter denne Tids Udløb,
deres Begæring for en Kommune
at blive foretaget for Bestillingen.

Grundigst lige og det vil Bestillingen
hørende Skilt og alle de der blive
ved Foreanstaltning for Fodre bestimelse.

dem, imidlertid Tilføje, bedes De at forhøre
dem hos ham.

De foreledes beskikkede Brandtjensvej
ere Gaardens Anton Feds og en Luggaarden
og Holmgaard Anton Hansen Høiem.

Den 29. Marts 1906.

P. S. V.

Laurits Pedersen
Fond.

Til Holmgaard Anton Peter Hjelm Høiem

Brandvedtægt

for

Horsens Hammer Kommune

under

Aalborg Amt.

Kommunens Inddeling i Brandkredse

§ 1

Kommunen er inddeelt i følgende Brandkredse:

- 1 Brandkreds, omfattende Fra Sognets (Horsens) Nordgrænse til Kræmervej. A. Hæsting Vej.
- 2 Brandkreds, omfattende Fra Horsens Sogns Sydgrænse til Kræmervej. A. Hæsting Vej.
- 3 Brandkreds, omfattende Vedskov.
- 4 Brandkreds, omfattende Grundsted.

II

Brandvesenets Ordning og Tjenestepligt.

§ 2

I enhver arbejdslos Mandsperson, over 18 og under 60 Aar, som har fast Bopæl i Kommunen, er pligt til at gøre Tjeneste i Brandvesenet. De fra midt Tages del, Eftermiddagen og Aftenen.

Kommunen har Ansvar over for Slukningshøjden fra Fideks, Redningskorps, Aulag, Telet 1272, der ved Alarmskilling til Brand i Kommunen er pligt til snarest muligt at møde med et Slukningsstog, bestående af et Hjelpekorpsmandskab på mindst 3 fuldt udrustede Mand, og Motorsprøje med en Vægt af mindst 1000 Mandtønde Vand og med tilhørende Slukningsmateriel. I Almindelighed skal ikke mere end 20 og 30 Mand, for

uden Strølerer, Forgreningsstykker, Røgmasker, Værktøj samt ulyst til en moderne Motorsprøje hørende Materiel.

Saafremt Slukningstøget fra Redningskorpsen er forhindret i at møde, er dette forpligtet til at skaffe anden tilstrækkelig Slukningshøjde, om for nødend ved at tilkalle det nærmeste med Motorsprøje udrustede Brandvæsen.

Brandfogeden skal stille fornødent Hjelpemandskab til Rådighed for Redningskorpsen til Slukningsmateriellets Betjening, og i det hele på enhver Maade være Sprøjtemanden hjælpeløst i Arbejdet med Tilens Bekæmpelse.

§ 3

Valgelsen af Brandvæsenet i hver Brandkreds er underlagt en af Amtmanden eller Forslag af Sogneraadet uden ved Brandfogeden. Ved Ansættelsen gives der af Amtmanden Brandfogeden en Instruks, om hans Pligter. Brandfogeden er forpligtet til at beklæde Stillingen i mindst 3 Aar, medmindre han maade have gyldig Grund til at begære sig fritaget, hvilket bliver af afgøre af Amtmanden. Den, der har udført sin Pligt som Brandfogeden, er ikke pligt til at modtage ny Udnævnelse, for efter Forløbet af sin langst Tidstid som det, hvorm han har gjort Tjeneste.

Ingen kan udnævnes til Brandfogeden efter det fyldte 60 Aar, og en Brandfogeden skal afsluttes efter det fyldte 65 Aar.

Det påhviler Sogneraadet at udskrive det efter Lovens § 28 franspaltede Mandskab og stille Taster

4

over Mandskabet til Brandfogeden for Brandfogeden, hvormed det deretter påhvinder at forfatte Fordeelingen af Mandskabet i Overensstemmelse med Brandvevslagen og i en Protokol at føre Listes over Mandskabet og dets Fordeeling samt en Fortegnelse over Brandkredsene og deres Ophøringssteder. I Protokollen indføres Rapporter over afholdte Mønstre, Øvelser og Udrykninger med Angivelse af Dato samt ligesledes med Angivelse af Dato Beretning om Vandforsyningsstedernes Tilstand ved de foretagne Eltersyn.

Til Hjælp for Brandfogeden ansættes i hver Brandkreds en Brandfogedassistent, der udpejnes på samme Maade som Brandfogeden. Brandfogedassistenten møder tilføjede Brandfogeden, assisterer ham på Brandstedet og fungerer i hans Førtid som Overstaførende i Brandkredsen.

Brandfogeden og Brandfogedassistenten er pålagt til at hold. Redningskorpset underrettet om ethvert særligt Forhold vedrørende Vandforsyning, særlig ualmindelige Udgørte o. i anden Brandfogedkreds og skal i Forening med dette indbringe et Kort over Vandforsyningssteder i Brandfogedkredsen og holde dette op jour.

§ 1

I henhold til ovennævnte tjenesteplichtige Mandskab fordeles Arbejdet særdeles af Brandfogeden.

- a. Til at føre Rind om en indført Til til Brandfogeden, Brandfogedassistenten, Politimester og Udflyttere i vedkommende Kreds samt eventuelt til andre Kredse ansættes for hver Brandkreds

konstet med de fornødne i Orden værende, vandfyldte Vandledere (Vandhøjer eller Mærkejunker) og til Transport af Mandskab og Redskaber udluges af Sognerådet eller Omgang som mange Ejere eller Brugere, som Brandfogeden eller Forbederne måtte anse for nødvendigt, fortrinsvis blandt dem, der har nærmest ved Redskabernes Ophøringssted.

Uden Hensyn til denne Bestemmelse er enhver på Forlangende af Brandfogeden pålagt at afgive de Heste, Vogne, Automobiler og Redskaber, han måtte behøve.

- f. Af en Del af Brandmandskabet oprettes en Ordensafdeling på 2 Mand og en Bevogtelsesafdeling på 2 Mand, der i Tilfælde af Ildbrand underlægges Sognefogeden, som til enhver Tid ved Listes, der udfærdiges af Brandfogeden, skal være underrettet om, hvem der henhører til disse Afdelinger. Ordensafdelingens Mandskab kender, ligesom ved et Arndt.
- g. Blev til disponere Brandfogeden eller sit Skøn over det tjenesteplichtige Mandskab.

§ 2.

De forskellige Redningsmænd forgydes med Udrustning som Kædetegne på deres Bestilling og nyder, såvel som Ordensafdelingens Mandskab, smukke de er i Tjenesten og bærer dette Tegn, den Politis Betegnelse i Lovgivningen tilføjede i Kædetegnet. Kædetegnet udstafes af Kommunen, hertogener eller udluges det ved Indkøbsens Forsædse, man har erstattet Kommunen Tabet.

5

2 med Omegnen kendte Mand, der er beredue eller Cyklister.

Brandfogeden foreskriver iøvrigt, hvem der skal sendes Bud til.

Der træffes saa vidt muligt Aftale med Telefoncentralen om, at denne, naar den modtager Meddelelse om Ildbrand, underretter det indenfor Brandkredsen bosatte Mandskab, der har Telefon. Der skal derfor hos Centralstyren foretages en Fortegnelse over de tjenesteplichtige, som har Telefon.

- b. Til at redde Mennesker, Kreaturer og Gods, til at belagge tilføjende Tige, Stakke eller hængende, som er udsatte for at antændes, med Brandsejl, Lægenet, Hæstedeckener o. dsl., til at læne nye Veje for Sprøjter eller Vandvogne, til at nedrive Hege o. s. v. ansættes for hver Brandkreds en Redningsformand og 2 Mand, som vælges blandt det yngste og kradigste Mandskab, fortrinsvis blandt Bygningshaandværkerne. Dette Mandskab giver Møde med Øksen, Spader og Hakker.
- c. Til Betjening af hvert af Slukningsredskabene ansættes i Forer i Besvøfener og saa mange Mand, som Brandfogeden måtte bestemme, blandt dem, der har nærmest ved Redskaber og Ophøringssted.
- d. Ved Vandforsyningen ansættes i hver Kreds en Formand samt det nødvendige Mandskab. Formanden leder under Brandfogedens Kommando Vandforsyningen på Brandstedet.
- e. Til at give Møde med Automobil eller hestemand

Enhver, som i Brandens Tjeneste yder en Kone eller Bidegt, har denne medbragt i Omgangen af Sognerådet eller bliver at betale eller Takster, der løses af Sognerådet.

Det tjenesteplichtige Mandskab i Brandkredsen skal efter Tilgivelse fra Brandfogeden møde til Mønstre og Øvelse, der afholdes i Omgang nærliggende under Brandfogedens Ledelse og saa vidt muligt udenfor Saa og Høstid.

At det tjenesteplichtige Mandskab i de Brandkredse, hvor en Hænderkraftsprøve o. i. er sket, skal der, der er udpeget til Betjening af denne efter Tilgivelse af Brandfogeden møde til en Mønstre eller Øvelse, der afholdes i Omgang nærliggende under Brandfogedens Ledelse og saa vidt muligt udenfor Saa og Høstid.

Redningskorpset afholder kontraktbærgsmændst en Gang udlug, saa vidt muligt udenfor Saa og Høstid. En Øvelse, hvortil alle Brandfogeder og alt det særligt udpegede Mandskab fra hver Brandkreds skal give Møde. Øvelsen indlægges hvert Aar til en af Brandkredse, der Tid og Sted overensfattes med mindst 2 Dages Varer af Korpset i Forhænde med Sognerådet. Tilgivelse sker gennem Sognerådet til Brandfogeden, som igen i hver sin Kreds tilsiger det fornødne Mandskab.

III.

Kommunens Brandkredse

§ 3.

I. De Brandkredse

En Hænderkraftsprøve med Tegnene, som findes i Forordningen.

I 2den Brandkreds

1. En Haandkrattsprøfte med Tilbehør, som opbevares hos Brandfoged Ingeman Jensen, Højene pr. Langhøjt St.

I 3de Brandkreds

1. En Haandkrattsprøfte med Tilbehør, som opbevares hos Brandfoged P. Pedersen, Skovlund pr. Vedskov.

I 4de Brandkreds

1. En Haandkrattsprøfte med Tilbehør, som opbevares hos Brandfoged A. P. Østergaard, Grundsted pr. Uggerhøje St.

Bæltet for hele Kommunen gælder, at denne har Kontrakt med Zejherbrandvæsenet, der i Hedebrandstilfælde medbringer en kompr. kemisk Motorsprøfte.

IV

Brandvæsenets Vandforsyning

§ 7

Følgende Vandforsyningssteder skal stilles om det offentlig Tilsyn samt oprenses og vedligeholdes paa det offentliges Bekæstning og maa ikke nedlægges uden Afskrifts Samtykke:

- I 1ste Brandkreds: Gernu
- I 2den Brandkreds: Hørsens Brandham
- I 3de Brandkreds: Vedskov Brandham
- I 4de Brandkreds: Koppengrøden og Rote Brønde

Forordninger med Hensyn til Vandforsyningssteder og Brandhæmsedfors i den af Brandfogeden forte Protokol.

10

§ 10

Saa snart nogen af Brandvæsenets Mandskab gennem Alarmsiren, eller paa anden Maade kommer til Kundskab om Brand i deres Brandkreds eller et Sted indenfor en Afstand af 1 km. fra den-nes Grænse, skal de straks begive sig af Sted, Sprøftemandskabet til Sprøftehuset og derfra med Sprøften til Brandstedet, det øvrige Mandskab direkte til Brandstedet, idet enhver medbringer de Vagter, Heste eller Bidskaber, som det ifølge Brandvæsenets Ordre skal stilles til Ræddighed.

§ 11

Enhver, hvem nogen særlig Forretning eller andet Arbejde ved Brandstedet påbydes, har overgivet af efterkomme Befalingen og maa ikke forlade den, hvis anviset Post inden Tilfælde af den kommanderende, der skal sørge for tilfredsstillende Alarming.

Den kommanderende er for Slukningsarbejdets Vedkommende Brandfogeden, for Ordenshusholdnings Vedkommende Sognfogeden og i dennes Fraværelse Brandfogeden. For Politimesteren til Stede har denne den værste samlet Ledelse.

§ 12

Den, som viser Forsømmelse i Opfyldelsen af den enhver påbydende Pligt til opmærksomhed, Bemandning af yderste Hæder i Hedebrandstilfælde, eller som inden lovlige Forfald indskrænket, anglet han har overgivet særlig Befaling af Brandfogeden eller en højere kommanderende til Møde, eller

9

V

Brandslukningsredskaber i private Ejendomme.

§ 8.

I Henhold til Brandpolitiklovens § 26 er det påbudt følgende Ejendomme at anskaffe og vedligeholde de af for hver enkelt Ejendomme nævnte særlige Brandslukningsredskaber:

VI

Foranstaltninger i Anledning af Hedebrand

§ 9

Det er Pligt for enhver, der opdager en opkommen Hedebrand, derom at give Brandhæmsed, v. s. ved de nærmest for Haanden værende Midler at sætte andre i Kundskab om Branden. Ejeren af Stedet, hvortil opkommen, og naar ejeren ikke er til Stede, Brugeren eller Beboeren skal snarest muligt sørge for, at Brandfogeden om Sagsnede den underrettes derom.

11

nægter Lydighed med et af den kommanderende givet Påbud eller Forbud eller inden Tilfælde forlader en hjem anviset Post, sæt enhver, som under en Hedebrand gør sig skyldig i Forbrydelse, anses med Bøde fra 10 til 100 Kr.

Enhver, som inden lovlige Forfald anglet sket Tilfælde, indskrænket fra Sprøftene eller Monstringer, anses med Bøde fra 1 til 10 Kr.

Skulde nogen Brandfoged gøre sig skyldig i ulovlig Tilfælde eller anden grov Forsømmelse, anses han med Bøde fra 10 til 100 Kr.

VII

Almindelige Bestemmelser

§ 13

Enhver Sognfoged og Brandfoged skal være i Besiddelse af et Eksempplar af Brandvedtægten.

Enhver Bønder af Kommunen skal ved Hedebrand til Brandfogeden have Afgang til at gøre sig bekendt med Brandvedtægten.

§ 14

Næstkomende Vedtægt skal revideres hvert 10. Aar samt naar Amtmanden overvejer det med Vedtægt.

Suppleret for H. rens Hjemme Kommune, den 1. August 1907.

N. Chr. Jensen.
(Skrift)

Kunstnerkolonien i Hammer Bakker

Nedenstående artikel er lavet på baggrund af et elevarbejde udført af 10. årg. på Vodskov skole. Materialet har været anvendt i forbindelse med Vodskov skoles kalender 1997.

PBA

Jens Vige

Jens Vige blev født d. 11. maj 1864 og døde d. 20. marts i 1912 efter at have levet som en kendt maler. Han blev kun 48 år, hvilket er en af grundene til at hans arbejde ikke er så kendt.

Jens Vige var søn af en gårdmand i Blæsingeløkke på Kalundborgegnen og var den næstældste af tre børn. Efter sin konfirmation kom han på højskole i Høng, hvor han fik en lærer, som senere hen fik stor indflydelse på Jens Viges arbejde. I foråret 1883 ankom han til København og blev elev på teknisk skole, hvorefter han blev optaget på Akademiet. Vodskov var blandt Viges mest foretrukne sommeropholdssteder, og her blev en stor del af hans billeder til. Sommeropholdsstedet i Vodskov blev hurtigt et kolonisteds for mange kendte personer p.g.a. af fru Viges venlighed og imødekommenhed og Jens Viges kunstneriske sind. Hans billeder kendes på deres svage farvelægning og er meget præget af Jens Viges livssyn.

*Jens Vige 1905.
Fra: Bogen om Jens Vige.*

Thøger Larsen

Thøger Larsen blev født i 1875 i et husmandshjem ved Lem Vig. Han døde i 1928 og blev altså blot 53 år. Thøger Larsen havde en stor interesse for astronomi og havde sit eget planetarium. Han er også manden bag "Stjernestenen" i Hammer Bakker, hvor stjernebilledet Karlsvognen er afbilledet. Han skrev digte om Hammer Bakker, som var en af hans inspirationskilder. Digtene kan læses i bogen "En digtcyklus om Hammer Bakker". Forskellige digte viser klart, hvorledes Thøger Larsen beundrede Hammer Bakker...

"I Hammer Bakker siver sommerregnen,
og lyngens blomstertæpper dobbelt
blusser,
og fuld af lune dale ligger egnen.
Fra bøgebuske spejder vaade tudser."
(Fra "Sommerregn")

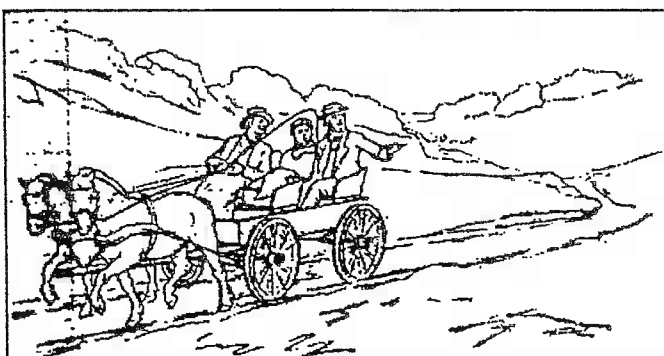
Thøger Larsen.

Resen Steenstrup

Malerparret Meta og Resen Steenstrup opholdt sig i perioden 1915-1923 i Hammer Bakker, som en del af den eksisterende kunstnerkoloni, der bestod af husmandskunstnere, som nød kaffedrikning og familiehygge i stedet for at deltage i "hip, hip, hurra" miljøet og champagnedrikningen i Skagen. De bar alle på drømmen om engang at finde tilbage til det helt enkle, naturgivne og jordnære. Om at leve midt i en svindende tid og fortælle om den i ord og billeder. Fam. Steenstrup havde indkøbt et gammelt husmandssted, som Meta Steenstrup herefter indrettede til et smukt kunstnerhjem og opkaldte efter sit fødested Valsted ved Sebbesund. Resen Steenstrup er mest kendt som dyremaler.

*Valstedhus. (Resen Steenstrups kunstnerbolig).
Fra: Hedin, Hammer Bakker*

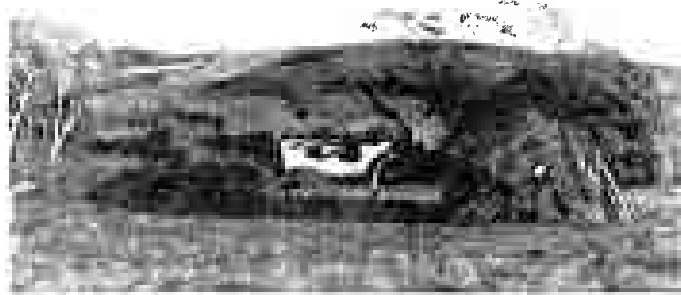
*Tegning. (Schlichkrull)
(fra: Hammer Bakker i gamle dage)*

Niels Bjerre (1864-1942)

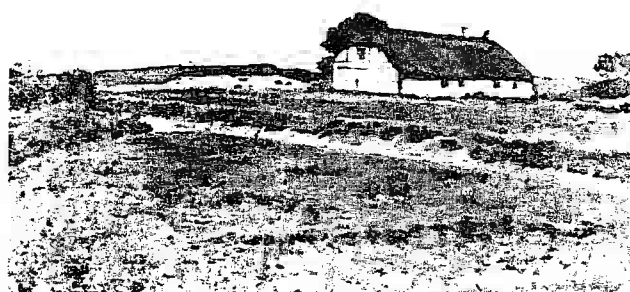
Dansk maler, uddannet på kunstakademiet og på kunstnernes studieskole under P.S Krøyer.

Niels Bjerre lejede sig sammen med Jens Vige, hans kone og Resen Steenstrup ind i et hus, der engang lå ved Lindetræet umiddelbart syd for Den røde Gård i gammel Vodskov. Derfra begyndte de at udforske bakkerne. I årenes løb kom der flere og flere malere, billedhuggere og forfattere til - heriblandt maleren Jens Lund. Det blev til sidst til en kunstnerkoloni, som hentede inspiration i dagligdagen, der omgav dem.

Kolonien var Jens Viges kone Marianne Viges værk og flere af kunstnerne incl. Jens Lund blev fastboende. Jens Lund (1873-1946) blev en kendt dansk billedhugger. Han arbejdede mest i sten, men det var alligevel med moseegskulpturerne, at han fik sit gennembrud. Hans arbejde kan den dag i dag ses på Københavns Hovedbanegård, hvor facadefiguren er hans mest kendte arbejde.

*Tusborg (Maleri af Niels Bjerre, 1907)
Fra: Hedin, Hammer Bakker*

Gården, hvor bl.a. Niels Bjerre og Jens Lund boede. Fra: Hedin, Hammer Bakker.

Johan Skjoldborg

Johan Skjoldborg levede fra 1861-1936.

Han blev født i Hanherred, hvor faderen var husmand og skomager. Han tog lærereksamen i 1881 og kombinerede herefter sit lærerjob med foredrags- og forfattervirksomhed.

Johan Skjoldborg var en af husmandsbevægelsens store digtere. Han har bl. a. skrevet nogle romaner, hvoraf de mest kendte er: "En stridsmand", "Kragehuset" og "Gyldenholm".

Johan S. boede her i Vodskov i ca ½ år i et af sagfører Olesens huse på Tingvejen, og her blev han sandsynligvis inspireret til at skrive bogen "Sara", der omhandler datidens klasseforskelle.

Desuden boede han, i følge Sigurd Ersted, i Ørndalshus, mens han satte gravsten på de fredede gravhøje.

*Johan Skjoldborg.
Fra: Dansk lit. hist.*

Niels Hansen Jacobsen

Billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen blev født i Vejen 1861.

Allerede da han var ganske lille begyndte han at tegne og skære i træ. I 1884 kom han ind på Akademiet - han ville være billedhugger. Efter et ophold i Paris vendte han atter tilbage til Danmark, hvor han udstillede mange af sine værker, og han blev snart en anerkendt og efterspurgt kunstner. Han er især kendt som dansk pioner indenfor stentøjskeramik. Mange af værkerne findes på "hans" museum i Vejen.

I Hammer Bakker har han lavet "Havfruekummen", som står foran sagfører Olesens tidligere bolig, der nu er indrettet som kursus ejendom for Aalborg Handelsskole. Desuden udlånte han værktøj til Thøger Larsens arbejde med "Stjernestenen", som er placeret overfor Viren, ved indgangen til Hammer Bakker.

Hansen Jacobsen døde i 1941.

*Højhuset (N.Hansen Jacobsens ejendom).
Fra: Hedin, Hammer Bakker.*

*Havfruekummen.
(fra: Hedin, Hammer Bakker)*

Johan C. Schlichtkrull blev født i 1866 og var en meget benyttet portrætmaler. Han studerede i mange år på akademiets malerskole og var elev hos bl.a. professor Carl Bloch og P.S. Krøyer. Senere blev han selv en del af lærerstaben på skolen, og p.g.a. sin faglighed og stilfærdige fremtoning en yndet lærermester.

Han blev sammen med Hansen Jacobsen indlemmet i kunstnerkolonien i Hammer Bakker i 1914.

Schlichtkrull var kendt, som den måske stærkest og mest trofast elskede maler i Hammer Bakker.

Her har han, i ca. 30 år, med kærlighed til den frie og ubundne natur, malet de skønneste billeder, hvoraf flere nu opbevares på Nordjyllands Kunstmuseum. I årene 1918 til hans død i 1945 boede Schlichtkrull syd for Ørmdal ved Paradisdalen i en ejendom, som han købte af "Emmer Laurits".

Han ligger begravet på Hammer Kirkegård.

*Schlichtkrulls sommerbolig.
Fra: Hedin, Hammer Bakker.*

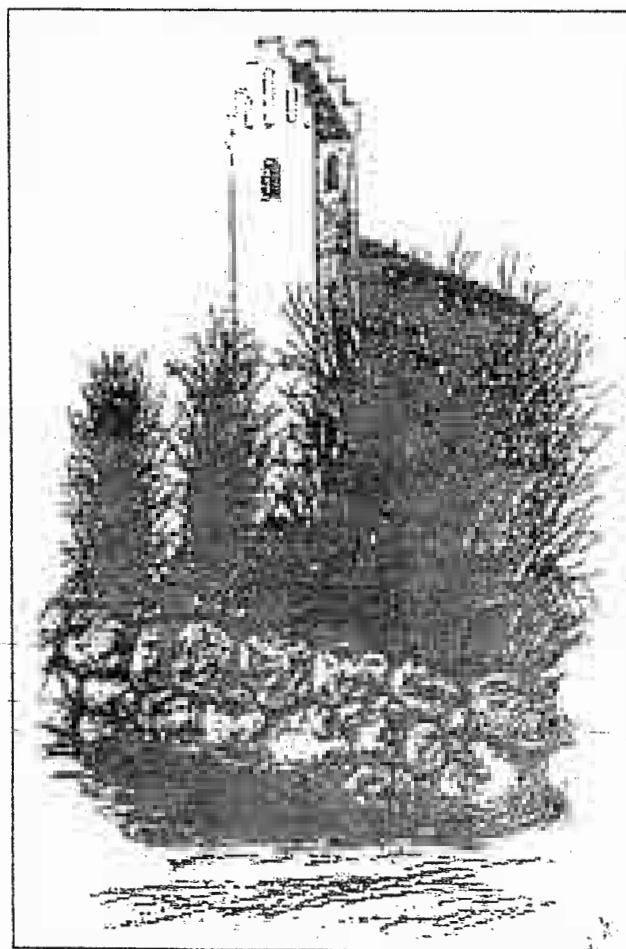
*Landskabsbillede (Schlichtkrull)
(fra: Hedin, Hammer Bakker)*

Karl Nielsen

Karl Nielsen også kaldet "Gartner-Karl" blev født den 25. september 1890 på Tornedals mark.

Han kom efter sin konfirmation i gartnerlære på herregården "Elkjær" i Sulsted sogn. Skønt han var en smule ordblind, lærte han alle de latinske navne på planter. "Gartner-Karl" voksede op i Hammer Bakker, hvor han havde et gartneri med sin mor. I den smule fritid han havde, tegnede han billeder, alle med motiver hentet i Hammer Bakker. Som tiden gik, og han blev bedre til at tegne, begyndte han at sælge billeder. I 1925 flyttede Karl og hans mor til Langholt, men 10 år senere flyttede de tilbage til Hammer Bakker, hvor de nu boede i et hus der hed "Katrinesminde", der lå øst for "Vandsted" hen mod Birketgårdene.

"Gartnerkarl"s hjerte lå i Hammer Bakker. Her malede han mange flotte malerier af den skønne natur, som efter hans mening var livet. Han døde den 20. september 1978 og blev begravet i familiegravstedet på Hammer Kirkegård.

Hammer kirke. (Tegnet af gartner Karl).

William Jessen

William Jessen blev født i 1898 i København, hvor han senere blev uddannet bogtrykker. I 1927 åbnede han sit eget trykkeri, hvor han i begyndelsen kun trykkede fredspropaganda.

I 1941 flyttede han fra København, fordi en gruppe nazister havde ødelagt hans hjem.

Han flyttede til sin sommerbolig i Vodskov, hvor han etablerede et lille bogtrykkeri samtidig med, at han var billedhugger og maler.

Rundt om i nordjylland hænger en række af hans arbejder, bl.a. 2 malerier i Vodskov skoles aula. Fra de senere år er han især kendt for reliefarbejder i slaggebeton.

William Jessen døde i 1977, og hermed var den sidste rest af kunstnerkolonien i Hammer Bakker væk.

William Jessen med et krucifiks fremstillet af gamle blytyper.

Niels Anesen

Niels Anesen blev født i 1896 i Hammer Bakker. Hans barndomshjem blev kaldt "Fredensdal" og lå lidt syd for Uggerhalne. Til det fattige barndomshjem hørte der kun få tønder land.

Gennem Niels Anesens liv nåede han at skrive mange bøger, som alle er påvirket af hans hjemstavn. Et par af hans hovedværker hedder "Den store høst" og "En vendelbodreng fortæller 1-3" og heri giver han en skildring af den jævne mands dagligdag.

Niels Anesen døde i 1967 og ligger nu begravet på Hammer kirkegård.

"Jeg søgte din Favn, naar Verden mig ret gik imod.

O Dal ! med din Tysthed, din Skønhed velsignede Ro,
du kalder min Tanke, hvorhen Verden end fór,
tilbage til dig, over Lyngvejens bugtende Spor !"

(fra: Anesen, Poemets magt).

Niels Anesen.

Fra: Anesen, Poemets magt.

Mindet om min Mor tilegnet

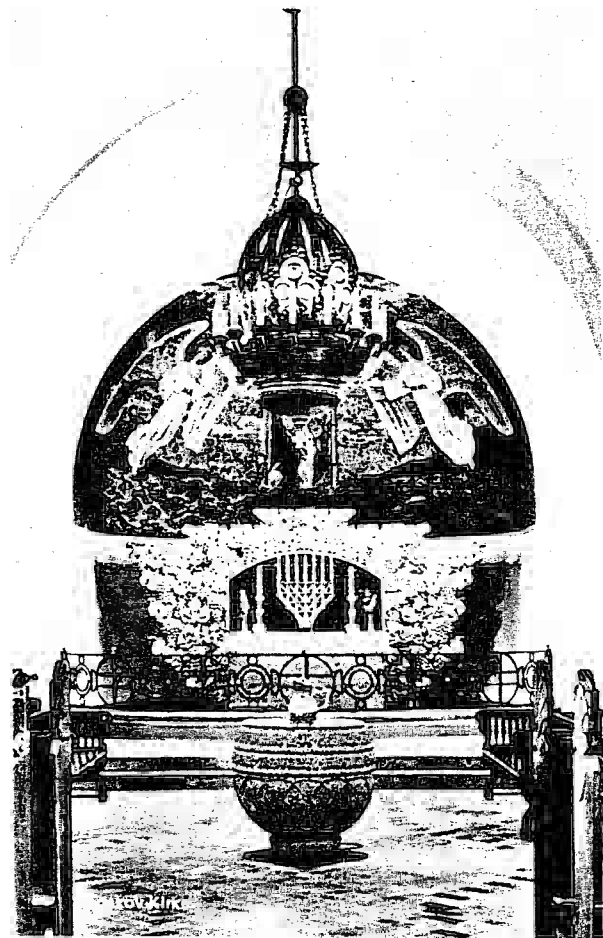
Jeg nænner ej at røre denne Jord
hvor du er lagt,
jeg planter aldrig om dit sidste Leje;
men mindes dig i fattige, brudte Blomsters Pragt
og grove Lyng — jeg fandt langs mine Veje.

(fra: Anesen, ved Agerens Ende)

Rud Petersen udsmykkede i 1909 Vodskov kirke, sammen med sin ven Niels Larsen Stevns. Det var Rud Petersen som ledte og dirigerede arbejdet, mens Larsen Stevns gik til hånde. Larsen Stevns er dog senere blevet kendt og betegnet som en dygtig kunstner, og gennemgik en stor udvikling med sine teknikker i perioden 1888-1909. Larsen Stevns arbejdede dagligt hos Skovgaard, hvor han hjalp med udsmykningen af Viborg domkirke.

Loftmaleriet i Vodskov kirke er lavet med en speciel teknik, da loftet er buet både lodret og vandret. For at kunne lave en skitse på muren, har man først hængt 3-kantede stykker papir op, for herefter at prikke igennem papiret og ind på muren.

Herefter tager man papiret af og prikkerne udgør så skitsen på selve muren. Denne type oliemaleri kaldte man for friskomaleri. Disse rammer fra skitsen har man stadig i Vodskov kirke.

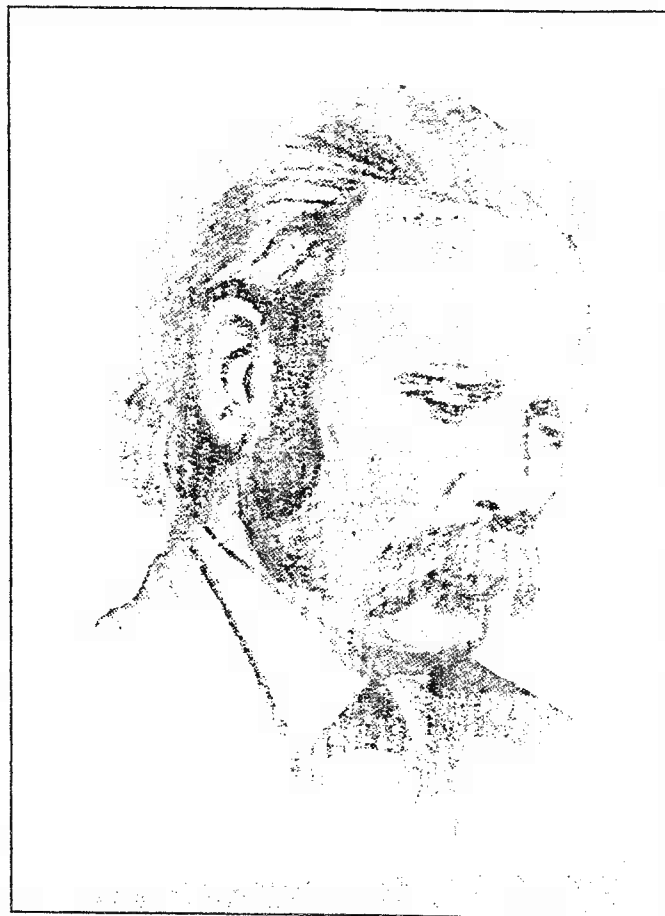

Alterbilledede fra Vodskov kirke.

Thomas Olesen Løkken (1877-1955)

Thomas Olesen Løkken blev født den 25. juni 1877 i Halstrup sogn. Han voksede op hos sin bedstemoder sammen med sin mor, Birthe Marie Jacobsen. Allerede som barn bestemte han sig for at blive digter. Han var meget betaget af Hammer Bakker og skrev meget om dem i sine digte og sange. Thomas O. Løkken mente stedet rummede en stor skat af hemmeligheder. Han boede flere steder i skoven, og fik på den måde et indgående kendskab til området, og i forbindelse med hans forfattervirksomhed opholdt han sig flere gange i Hammer Bakker.

"Nu ligger Hammer, en sælsom Verden
med Krat af Ene, med Purl af Bøg
og gemmer tyst paa sin egen Færden,
som Fugl sig gemmer for Falk og Høg.
Som Vingeslag under dunkle Skyder
fortæller Hammer sit Eventyr"
(fra: Hammer Bjerge.)

Thomas Olesen Løkken.
Fra: Bukdahl, Thomas O. L.

Danmarks befrielse

som tidligere vognmand, Peter Jensen, Vodskovvej 56A, oplevede den:

Efter at jeg var indkaldt som værnepligtig ved 8 Artelerafdeling 8. batteri på Vestre Alles Kaserne i Århus, var jeg elev på Centralgården i St. Vildmose fra 1. februar 1944 til 18. juli 1945.

Vi så mange gange, at der sad projektiler i træværket i de lukkede kartoffelkældere, som hørte til Staldgårdene under Centralgården. Vi skældte ud over, at de forbandede tyskere skulle holde skydeøvelser i vores huse, men det viste sig at være vores egen modstandsgruppe på gården, som havde holdt skydeøvelser om natten i de totalt mørkelagte kældre.

Gruppen bestod af forvaltere og traktorførere, der havde været meget aktive i modstandskampen.

Vi unge havde godt nok en anelse om, at der skete noget i den retning, da Frihedsbladet kom konstant, og der somme tider kom lastbiler med læggekartofler sent om aftenen, og det mystiske var, at det altid kun var forvaltere, og ikke de to elever, som havde hjemtur og skulle foretage, hvad der var efter fyraften, der tog med og ordnede aflæsningen af kartoflerne.

På Befrielsesdagen den 5. maj 1945 om morgenen blev vi alle 60 mand kaldt ud til den store flagstang, hvor Dannebrog var hejst. Inspektør Engel holdt en smuk tale, hvorunder han omtalte den aktive gruppe, som han ikke mente, nogen udenfor havde kendskab til. Han opfordrede dem, der havde været soldat til at træde hjælpende til, da man frygtede, at tyskerne ville gøre modstand på deres tilbagetog ud af landet. Da man også var bange for, at de ville ødelægge telefonsystemet, skulle han bruge to mand med gode cykler. De skulle være klar nat og dag til at køre ordonnanskørsel. Her meldte min kammerat og jeg os, og herved blev jeg "halvtolv frihedskæmper".

Allerede den 6. maj, da fængslerne i Aalborg var overfyldte med stikkere, værnemagere og danske nazister, begyndte politiet at komme ud på Centralgården med deres fangster. Fangerne blev installeret på værelserne på 1. sal på elevbygningen med vagt uden for dørene og på gårdspladsen.

En nat ankom to busser med gestappoer til Åbybro, og der gik rygter om, at de ville befri vore fanger. Vi blev bevæbnet til tænderne og gården og indfaldsveje blev bevogtet. Det meste af maj måned gik med vagter blandt andet ved Højskolen og Realskolen, hvor der var henholdsvis tyske soldater og tyske kvindelige flygtninge.

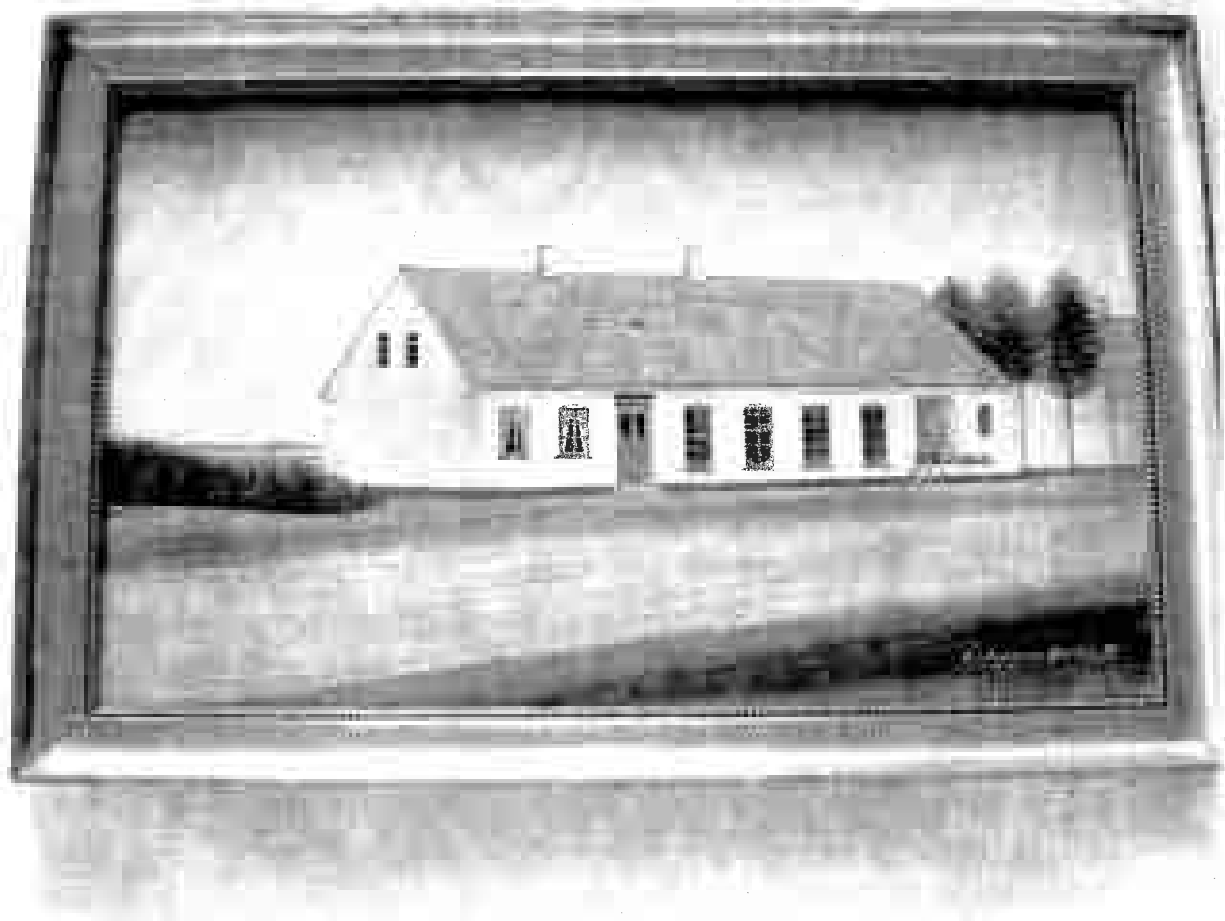
Peter Jensen

Gårdmalerier.

I sit arkiv har Horsens-Hammer Hjemstavnsforening fire malerier udført af Peter J. Pedersen, Ulsted.

Peter J. Pedersen levede fra 1892 til 1962. Han kaldtes også "Skryds-Peter" efter gården "Skrydsholt" i Dronninglund.

Her ses Rærup Brugsforening 1919 gengivet i sort/hvid. Originalen er selvfølgelig i farver.

Desuden har vi følgende malerier af "Skryds-Peter":

Langholt Hovedgaard. 1932.

Striben 1931.

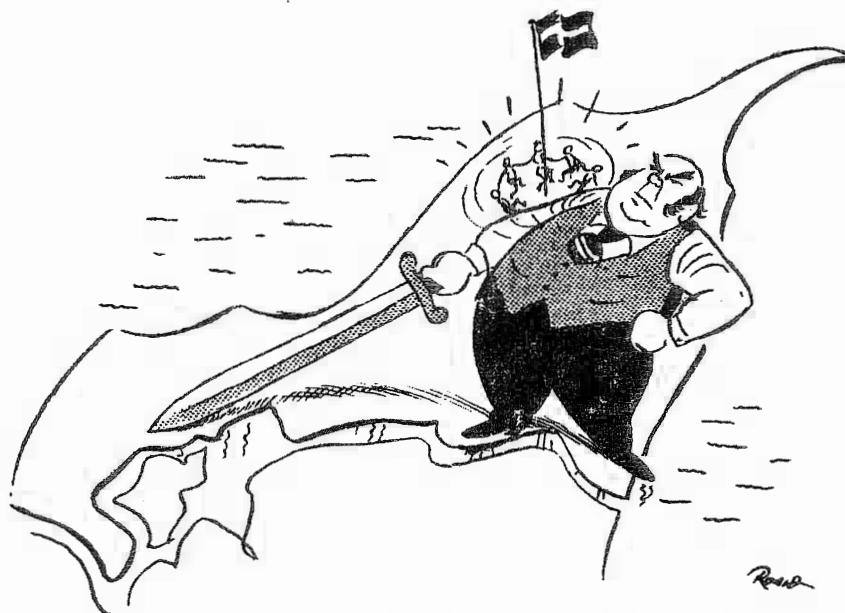
Landbolyst 1919.

Dagens cata-strofe

Erling Fischer (1917-1981) var i en årrække en travl familielæge i Vodskov. Desuden var han en flittig kronikør, formand for foreningen En Verden og havde i en periode hver dag på bagsiden af Jyllands-Posten en aktuel CATA-STROFE.

Vi bringer her et par eksempler fra 1954. Halvtreds år, men stadig aktuelle, eller? PBA

Danmarks kedeligste By

Planen til Hjørrings Løsrivelsesfest opstod paa Grund af Hovedstads-Bureaukraternes „Ukendskab“ til Hjørrings Eksistens.

I Dag er der Skred i den nordjydske Fest,
hvor Vendsyssel river sig løs.
De synes, at Friheden tjener dem bedst,
og Tonen har været lidt bøs.

Ja, selv Larsen-Ledet, den Høvding saa gæv,
har truet det øvrige Land.
Paa Wendelbo-Maal har han budt os paa Tæv,
naae ja, i en egen Forstand.

Det hele er ment som en munter Protest
mod Hovedstadsregereri
— og tænk, at man gør det saa sjovt med en Fest,
— det kalder jeg Diplomati.

Den ked'ligste By er fuld af Staahej,
og Festen er mer end pompøs.
Men rive sig løs, det gør de nu ej,
næ-næh, de slaar sig kun løs.

Nu tror jeg, at Hovedstadsfolkene snart
har opdaget, Hjørring er til,
og saa maa man haabe, at Svaret er klart,
naar Hjørring har noget, den vil.

Hvis bare nu ikke den bli'r saa berømt
for Sjov paa en eneste Nat,
at Kampmann gaar hen og faar Borgerne dømt
til ekstra Forlystelsesskat.

Skat paa Skatten

Da gifte Kvinders Udearbejde beskattes, tænker man nu ogsaa paa at beskutte Husmoderarbejde.

Nu skal der Skat paa Fejning
og ogsaa Skat paa Stegning,
ja, der skal Skat paa alt, en Husmor gør.
Ja, selv paa Middagsopvask
og Aftenbarnekropvask
nu altsaa særlig Skat der lægges bør.

Og Askebægertømning
og Skjortesy- og sømning
det skal der ogsaa lægges Skatter paa.
Med Skraldespandebæring
og Ammebørnsernæring
vil det jo sikkert ligeledes gaa.

Og der skal Skat paa Stopning
og Skat paa Rend og Hopning,
og der skal Skat paa der, at være Skat,
og Skat paa Støvets Sugning,
paa Urteportelugning
og Skat paa Tørreopning efter Kat.

Ja, der skal Skat paa Strygning
og „Røg i Køk'net“-Rygning,
og der skal Skat paa alt det rørte Smør.
Og der skal Skat paa Bagning
og Kagerulle-slagning,
for der skal Skat paa alt, hvad Mutter gør.

Horsens-Hammer Hjemstavnsforening.

Foreningen modtager stadigvæk meget gerne gamle fotos, papirer, foreningsprotokoller m.v., som har lokalhistorisk interesse. Henvendelse herom kan f.eks. ske til et bestyrelsesmedlem.

Arkivet:

I kælderen under Lokalkontoret, Vodskov.

Åbningstid: Første torsdag i hver måned kl. 14 – 17.

Lukket i sommerferien.

Åbent hus sidste weekend i september

Besøg ellers efter aftale

Samlingen af landbrugsredskaber:

"Lerbæk", Rærupvej 70, Rærup

Åbent hus i efteråret. Annonceres.

Samlingerne på Vodskov skole:

Besøg efter aftale

Bestyrelsen:

Jens Peter Pedersen

Jens Aage Christensen

Albert Nielsen

Inger Mikkelsen

Svend Laursen, kasserer. Tlf.: 98 29 31 56

Jan Mandrup Jeppesen, næstformand. Tlf.: 98 25 71 65

Svend Dam Larsen, formand. Tlf.: 98 29 33 40

e-mail: dam.larsen@stofanet.dk

Suppleanter:

Lis Skødt

Else Jensen

Revisorer:

Henning Bach Andersen

Per Bøgh Christensen

Æresmedlemmer:

Birthe & Peter Jensen

Johannes Høgsted Jensen

Horsens-Hammer Årbog 2004 ISSN 0106-5998. 28. årgang
Årbogen udgives af Horsens-Hammer Hjemstavnsforening
Formand: Peter Jensen, tlf. 98293052
Redaktør: Poul B. Andersen
Renskrivning: Doris Nilsson
Tryk: P.B.A.-print
Arkivleder: Svend Dam Larsen, Horshøjvej 1, 9310 Vodskov, tlf. 98293340

Foreningen driver Horsens-Hammer Lokalhistoriske Arkiv.
Kontakt med arkivet samt salg af årbøger sker ved henvendelse til
arkivlederen.

